

Hrvatska kulturna i politička povijest

UVOD

Predmet kolegija

Upoznavanje s poviješću Hrvatske u srednjem vijeku

Srednji vijek razdoblje u Hrvatskoj povijesti od doseljenja Hrvata do početka 16. st.

Doseljenje Hrvata – nesigurno kada

Različite teorije – 7. st. / 9. st.

Završetak srednjeg vijeka

1526. – Mohačka bitka

Politička povijest srednjeg vijeka

1. Podrazumijeva pitanja državnog razvoja i državnog ustrojstva Hrvatske u srednjem vijeku
2. Kneževi / kraljevi
3. Odnos s drugim državama
4. Obilježja, karakteristike i specifičnosti hrvatskih krajeva

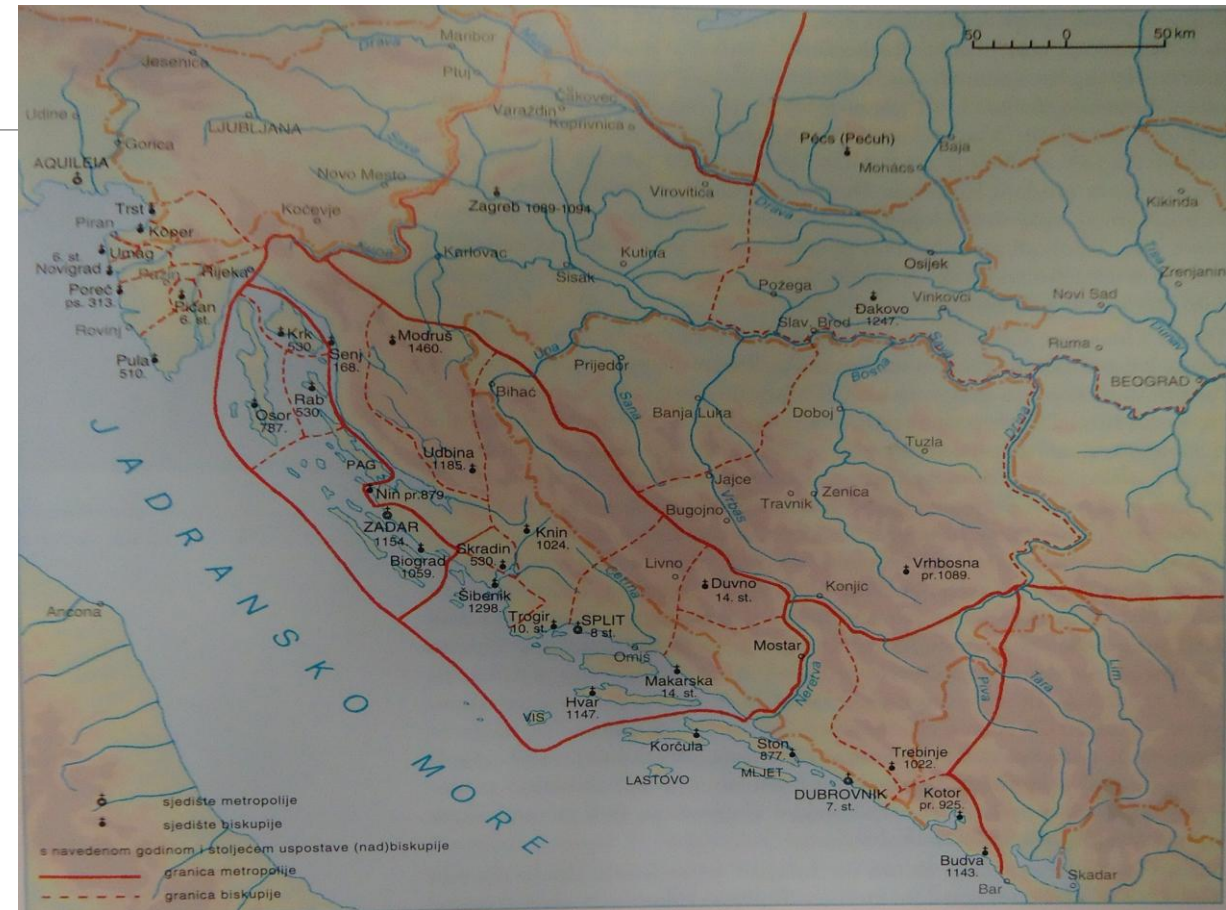
Kulturna povijest srednjeg vijeka

1. Podrazumijeva razvoj temeljnih obilježja hrvatskoga društva
2. Hrvatsko društvo kao kulturna zajednica
3. Obilježja: što Hrvate čini Hrvatima u srednjem vijeku
4. Identitet

Teritorij

Na kolegiju se bavimo hrvatskim povijesnim zemljama

To su suvremena i povijesna područja koja su u srednjem vijeku bila uključena u hrvatski kulturni krug ili na kojem se osjećala vlast hrvatskih vladara

Najvažniji datumi

Rani srednji vijek

Kraj 6. i 7. st. – nastanak slavenskih država na hrvatskom području

9. st.: nastanak hrvatskoga kneštva

925. Postojanje hrvatskoga kraljevstva

1105. Ulazak u državnu zajednicu s Ugarskom

Razvijeni srednji vijek

1105.-1301. razdoblje vlasti dinastije Arpadovića

1301.-1382. razdoblje vlasti Anžuvina

1385 / 1387 – 1437 Sigismund Luksemburški

Kasni srednji vijek: razne dinastije

Habsburg 1437-1457

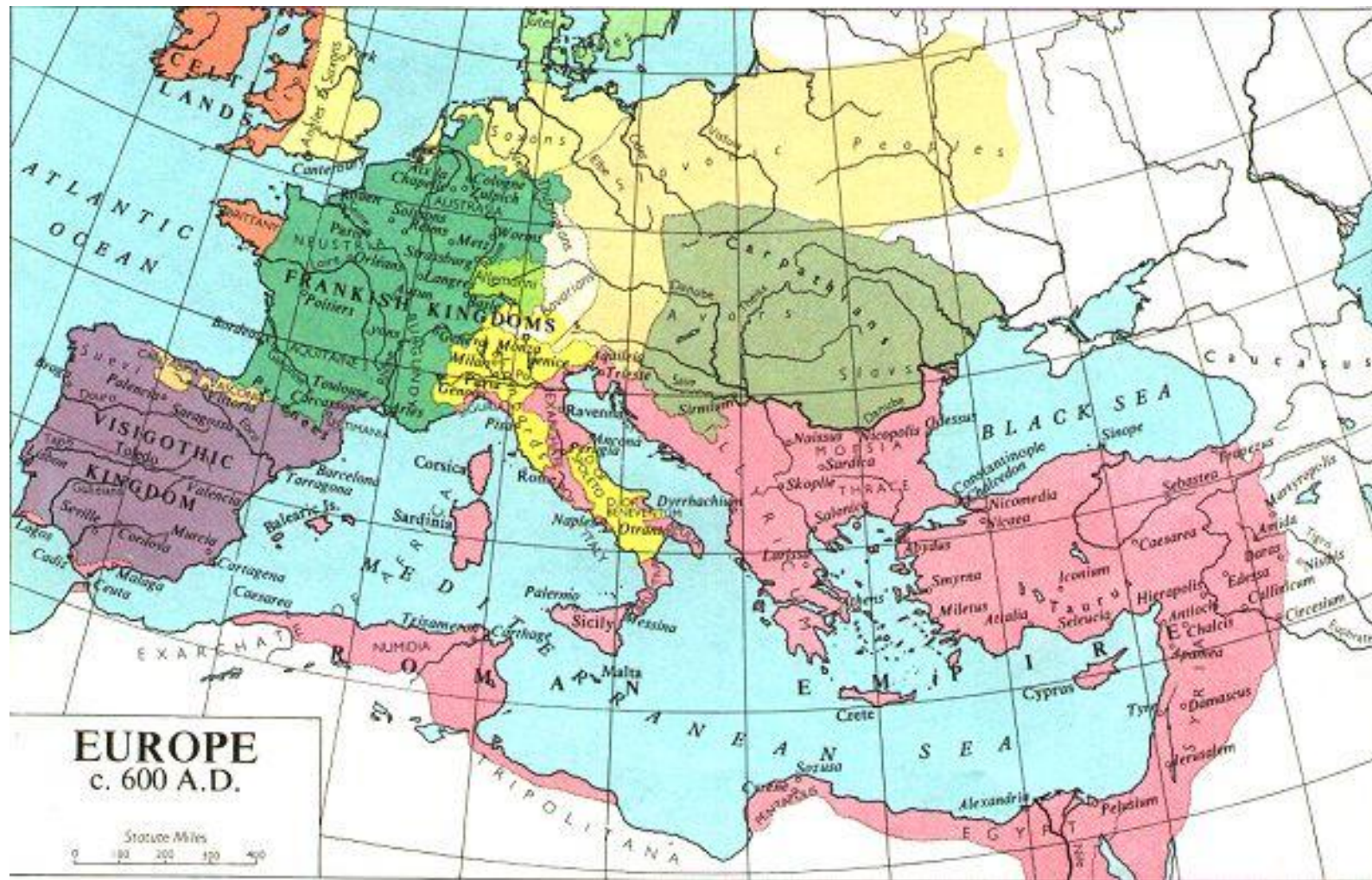
Jagelovići 1440-1444

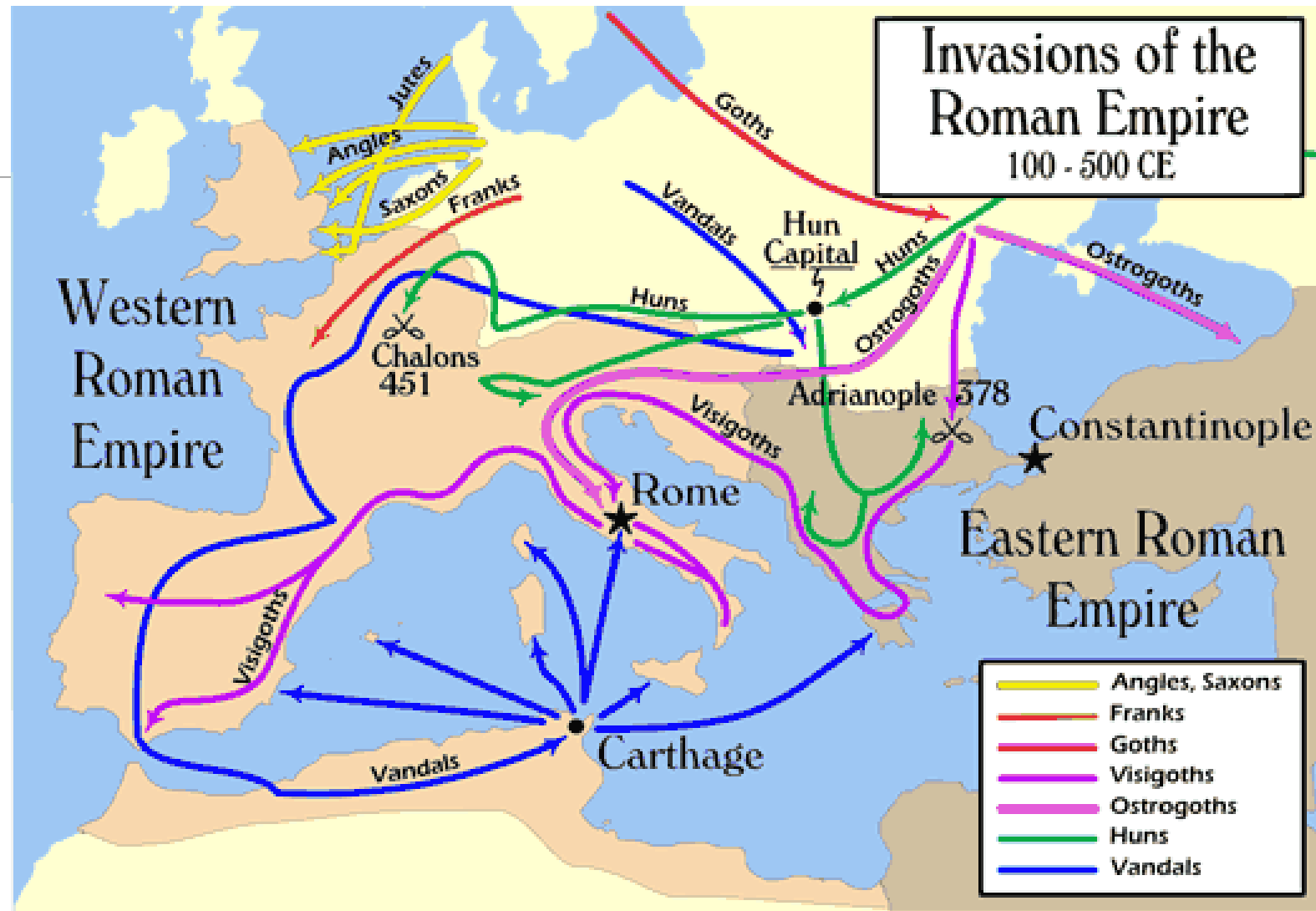
Hunjadi 1458-1490

Ponovno Jagelovići 1490-1526

Ponovno Habsburg 1526-1918

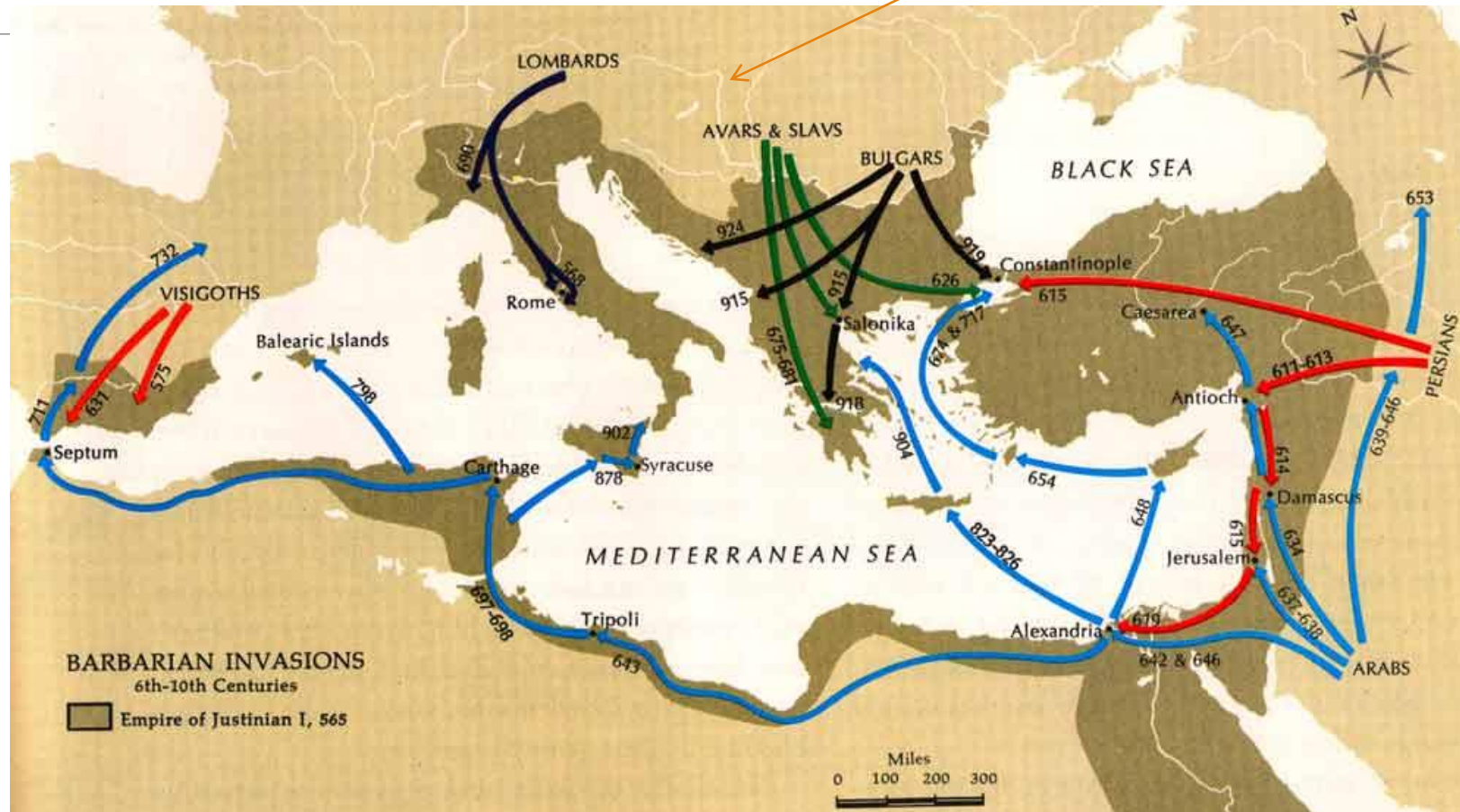

SEOBE SLAVENA, AVARA I ARAPA
(7. ST.)
BUGARA (10.)

DOLAZAK
MAĐARA (10.
ST.)

Najstariji spomeni hrvatskih krajeva

1. U izvorima Papinske kurije (kurija = dvor)
2. U kronikama i diplomatskoj građi nastaloj na franačkom dvoru za vrijeme kralja i cara Karla Velikog

Papa Grgur I. Veliki (590.-604.)

- Iz njegova pontifikata sačuvano je više od 850 papinih pisama!
- Upućena raznim europskim državicima i svećenicima

Pisma pape Grgura I. su diplomatska građa – službena korespondencija

Dio pisama odnosi se na hrvatske krajeve

- Najviše na Salonu

Pisma govore o crkvenoj upravi u Dalmaciji

Svjedoče o odnosima dalmatinskog svećenstva s papom

Liber pontificalis

Liber pontificalis = Pontifikalna kronika

- Povijest papa
- Zbirka kratkih biografija papa u kronološkom nizu
- Od sv. Petra do 15. stoljeća
- Jedan od najvažnijih izvora za srednjovjekovnu povijest papinstva

Papa Ivan IV.

U Liber pontificalis nalazi se i biografija pape Ivana IV. (640.-642.)

- Kaže se da je bio *natione Dalmata*
- Šalje opata Martina u Dalmaciju i Istru kako bi otkupio zarobljenike
- Odredio je i da se skupe relikvije svetaca iz Dalmacije i Istre

Karolinška renesansa

Naziv po Karlu Velikom (747.-814.),

Franački kralj 768.-814.

Rimski car od 800. godine

PRVI SNAŽAN PROCVAT KULTURE U RANOME SREDNJEM
VIJEKU

Karolinška renesansa

Naziv po Karlu Velikom (747.-814.),

Franački kralj 768.-814.

Rimski car od 800. godine

PRVI SNAŽAN PROCVAT KULTURE U RANOME SREDNJEM
VIJEKU

481

Teritorij
Franačkog
kraljevstva (od
800. carstva)

za vrijeme
Karla Velikog

Razvoj kulturnih centara:

- Samostani - razvoj skriptorija
- Knjižnice

Opismenjavanje – zbog stvaranja državne administracije

- Škole za činovnike, odnosno državne službenike

Annales Regni Francorum

Anali Franačkog kraljevstva

- 741.-829.

Više autora

Glavni redaktor bio je najvjerojatnije Einhard

- Redovnik
- Biograf Karla Velikog

Annales Regni Francorum sadrže podatke o knezu Ljudevitu Posavskom

- Knez Posavske Hrvatske 810.-823.
- Anali ga nazivaju *Liudewitus, dux Pannoniae inferioris*
- Spominju njegovu pobunu protiv Franaka

Gottschalk (oko 805.-869.)

Benediktinac

Teolog i pjesnik

Niz teoloških traktata (najpoznatiji *De Trina Deitate*)

Zalaže se za doktrinu o predestinaciji

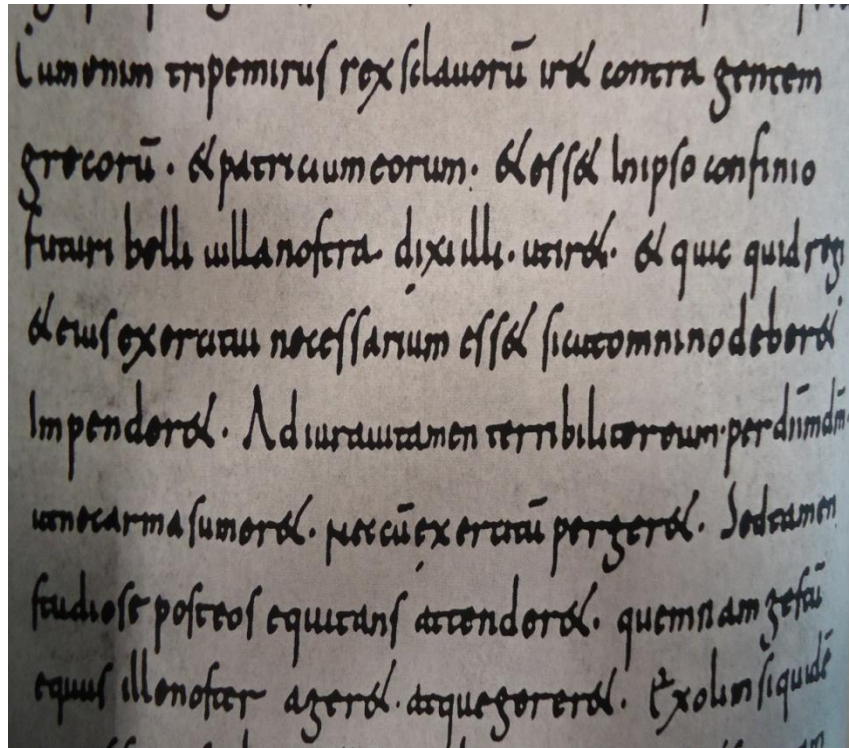
Zbog toga je prognan iz Franačke

U izgnanstvu boravi na dvoru hrvatskog kneza Trpimira sredinom 9. stoljeća (846.-848.)

- U jednom od svojih traktata
- Podaci o Trpimiru i njegovim ratnim sukobima

Naziva Trpimira “rex”
(premda je Trpimir bio knez – dux, a ne kralj)

Gottschalk naziva
hrvatskog kneza
Trpimira
“kraljem”:

*“Cum enim
Tripemirus rex
Sclauorum iret
contra gentem
Grecorum...”*

Sredina 9. st.